

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Вороніної Ірини Миколаївни
«Аксіологічні засади нормотворчості МВС України
щодо координації діяльності Національної поліції»,
подану на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук
за спеціальністю 12.00.12 – філософія права

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Проблема цінностей, ціннісних орієнтацій є досить глибокою. Особливо це стосується суспільства, що трансформується, у якому спостерігається процес переоцінки суспільних цінностей.

Сьогодні в Україні політичні цінності держави і державного управління формуються під впливом Європейської парадигми державно-організованого суспільства, тому нагальною є потреба оптимізації механізмів нормотворення, підвищення результативності відомчого нормотворчого процесу, забезпечення стабільності законодавства та підвищення його соціальної результативності. Саме від дієвості законодавства залежить соціально-економічний розвиток країни та добробут її громадян. Тому нормативно-правові акти повинні бути ефективним та якісним, такими що відповідають суспільним потребам і забезпечують належне регулювання суспільних відносин.

Проблема нормотворчої діяльності органів виконавчої влади є однією з найактуальніших серед філософсько-правових проблем організації державної влади. Попри значний масив монографічної літератури, ще не здійснювалось комплексне дослідження аксіологічних засад нормотворчої діяльності МВС України щодо координації діяльності Національної поліції. У наукових джерелах є лише поодинокі праці, присвячені висвітленню окремих елементів згаданого механізму.

ВРСДЗ НАВС	
Вх. № 16	1636 04
20 18 р.	
кількість аркушів:	
осн. док. 9	додаток -

Нормотворчість є важливим засобом інституалізації (опредметнення) в правовій нормі правових цінностей. В аксіологічному контексті процес вибору вектора поведінки є внутрішнім ставленням суб'єкта нормотворчості до результату, який він очікує отримати.

Нормативно-правові акти МВС здійснюють вплив на діяльність НПУ, у тому числі і на її нормотворчий процес, становлячи основу її правової бази. Період становлення Національної поліції України ще не завершено, її функціональна й організаційна структури наразі не є досконалою. Координація діяльності Національної поліції України має здійснюватись МВС України через належне аксіологічно-правове забезпечення даного процесу шляхом впорядкування та гармонізації національної системи законодавства відповідно до положень західноєвропейських принципів права та має стати запорукою успішного виконання поліцією завдань щодо охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Таким чином, значимість відомчого нормотворення в цілому, а особливо нормотворчості МВС України зумовлюють актуальність і важливість комплексного дослідження нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції з позицій філософсько-правової методології. З огляду на зазначені обставини дисертація І.М. Вороніної є актуальною і своєчасною, оскільки на сьогодні відчувається нестача системних досліджень проведених на основі парадигми методологічного плюралізму.

Дисертація виконана відповідно до пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 років, затвердженого наказом МВС України від 16 березня 2015 р. №275; у контексті Національної стратегії розвитку освіти на 2012-2021 роки, згідно з державною цільовою програмою підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України на 2008-2015 рр., затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 974; Основних напрямків наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2014-2017 рр., схвалених

рішенням Вченої Ради Національної академії внутрішніх справ 29 жовтня 2013 р. (протокол № 28), а також Планів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт НАВС на 2015-2017 рр.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, ступінь їх обґрунтованості і достовірності. Результати дослідження обґрунтовані та зумовлені внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Науково-теоретичним підґрунтям для виконання дисертації є наукові праці фахівців у галузі філософії права, філософії управління, теорії держави і права, теорії управління, адміністративного, конституційного, міжнародного права, інших галузевих правових наук. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які визначають правові основи нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практики підготовки та видання правових актів МВС України щодо координації діяльності Національної поліції, зарубіжного досвіду видання поліцією правових актів, довідкові видання, статистичні матеріали з даних питань.

В процесі дослідження автором опрацьовано значну кількість (326) джерел, проведено анкетування діючих працівників МВС України та Національної поліції України з метою з'ясування проблем, що виникають в процесі нормотворчої діяльності МВС України щодо координації діяльності Національної поліції в умовах сучасних реформ.

Мета дисертаційного дослідження полягала у тому, щоб розробити теоретичні положення щодо сутності та фундаментальних властивостей аксіологічних засад відомчої нормотворчості, сформулювати на їх основі науково обґрунтовані пропозиції, що уможливають підвищення ефективності нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції, яку було успішно досягнуто.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам МОН України.

Аргументованість результатів дослідження є достатньо переконлива, дослідження здійснено з використанням філософських, загальнонаукових та спеціально-наукових методів наукового пізнання, що забезпечило комплексний підхід та стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом завдань.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що робота є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, з урахуванням новітніх досягнень науки визначити сутність та особливості нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції через призму методології правової аксіології, надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо їх удосконалення. Ад'юнкт слушно привертає увагу до необхідності прийняття Інструкції з організації нормотворчої діяльності в Національній поліції України.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені у дисертації висновки й рекомендації можуть бути використані у: законотворчій і нормотворчій діяльності – під час підготовки й уточнення низки законодавчих та підзаконних актів з питань правоохоронної діяльності Національної поліції України (довідка Інституту законодавства Верховної Ради України від 4 жовтня 2017 р.); правозастосовній діяльності – для безпосереднього використання розроблених рекомендацій у роботі підрозділів МВС України щодо координації діяльності Національної поліції (акт впровадження Департаменту юридичного забезпечення МВС України від 10 жовтня 2017 р.); освітньому процесі – при викладанні навчальних курсів і дисциплін «Філософія права», «Актуальні проблеми філософії права» «Філософські проблеми управління»; у науково-дослідній роботі студентів та курсантів (акти впровадження Національної академії внутрішніх справ від 24 жовтня 2017 р., Харківського національного університету внутрішніх справ від 26 жовтня 2017 р.); науково-дослідницькій сфері – у процесі подальших наукових досліджень проблемних питань нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції та її правового

забезпечення (акт впровадження Державного науково-дослідного інституту МВС України від 2 жовтня 2017 р.).

Повнота висвітлення результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено в 6-ти статтях, опублікованих у фахових виданнях України, та у 2-ох наукових періодичних виданнях інших держав, а також 12 тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Аналіз змісту дисертації. Зміст дисертації достатньо повно відображає основні положення дослідження. Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що включають дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (326 найменувань на 30 сторінках) і чотирьох додатків. Загальний обсяг дисертації становить 258 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 188 сторінок.

Позитивною рисою дисертації є концептуальна цілісність дослідження та логічність викладу матеріалу. Дослідження проводилось за планом: від дослідження теоретико-методологічних підвалин аксіологічних засад нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції (розділ 1) дисертант вдається до аналізу сучасного стану нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції та її аксіологічного змісту як умови ефективного управління у правоохоронній сфері (розділ 2), після чого переходить до розгляду основних напрямків вдосконалення нормотворчої діяльності МВС України щодо координації діяльності Національної поліції у процесі розбудови правової, соціальної держави в контексті адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (розділ 3).

Загальні висновки по дисертації відповідають її змісту, конкретно і стисло висвітлюють основні наукові результати.

Загалом можна зазначити, що дисертація є закінченою науковою роботою, у якій отримані нові наукові результати, що мають теоретичну та практичну цінність.

Серед комплексу питань, що знайшли відображення у дисертації слід виокремити такі: обґрунтовано положення про те, що ціннісний аспект нормотворчості МВС України містить позитивну значущість органів державної влади в особі МВС України, який спрямований на встановлення регулятивного впливу на суспільні відносини, з метою запобігання можливості будь-яких порушень прав і свобод людини та громадянина (ст. 57); розмежовано категорії «нормотворчість» та «правотворчість» (ст. 66-68); проаналізовано нормотворчу компетенцію МВС України (ст. 75-76).

Дисертант вдається до аналізу аксіологічно-функціонального механізму нормотворчої діяльності МВС України щодо координації діяльності Національної поліції та зазначає, що нормотворчість відіграє інструментальну роль для правотворення загалом, так як здійснює корекцію права, тому нормотворчість МВС України повинна базуватися як на цінностях, так і на реальних суспільних відносинах (ст. 105); зазначає, що принципи, які є загальними для всіх суб'єктів нормотворчості, в нормотворчій діяльності МВС України щодо координації діяльності Національної поліції мають бути доповнені принципами єдиноначальності та субординації (ст. 142).

В подальшому у дослідженні розмежовано поняття нормотворчий процес та нормотворча діяльність та зазначено, що це не тотожні поняття, так як останнє ширше за своїм змістом (ст. 150). Автор зазначає, що нормотворчість Національної поліції України не достатньо врегульована, тому, виникає питання встановлення меж нормотворчих функцій та повноважень цього органу центральної виконавчої влади (ст. 157) та необхідність прийняття Інструкції «Про організацію нормотворчої діяльності в Національній поліції України».

Погоджуємось з думкою дисертанта про те, що реформування системи управління МВС України щодо координації діяльності НПУ має здійснюватися через належне аксіологічно-правове забезпечення даного процесу. Необхідно впорядкувати національну систему законодавства та привести її у відповідність до положень західноєвропейських принципів права, що дозволить зробити технологію державного управління більш ефективною, а людську особистість

більш захищеною (ст. 178).

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження. Не дивлячись на досить високий рівень проведеного дисертантом теоретико-правового дослідження, в роботі наявні деякі положення, які потребують додаткових пояснень та уточнень:

1. Досить високо оцінюючи методологію дослідження, обґрунтовану Вороніною І.М., систематизацію традиційних підходів, методів, засобів звертає увагу використання дисертанткою філософсько-правової методології, яка займає провідне місце в дослідженні. У зв'язку з чим постає питання: яких принципово нових висновків вдалося досягти завдяки використанню концептуалізації аксіологічних засад нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції саме цього інструментарію?

2. У підрозділі 1.3. дисертант багато уваги приділив дослідженню наукових точок зору щодо тлумачення таких понять, як «нагляд» та «контроль» (с.115-118). Однак, у підсумку автор не надає власного визначення терміну «контроль», тому хотілося б почути точку зору автора щодо змісту вказаної категорії.

3. На підставі аналізу досвіду нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції обґрунтовано, що нормативно-правові акти, що видаються МВС України щодо координації діяльності Національної поліції, повинні бути спрямовані не лише на покращення і забезпечення публічної безпеки та порядку, але й на поліпшення соціального статусу працівників поліції, що сприятиме більш якісному та ефективному виконанню ними своїх посадових обов'язків та функцій. На нашу думку, конкретні приклади слід також було б розглянути у роботі.

4. Аналіз нормотворчої діяльності у правоохоронній сфері окремих держав Європейського Союзу, що проведений дисертантом, не дозволяють об'єктивно оцінити засади нормотворчої діяльності у правоохоронній сфері відповідних суб'єктів, організацію роботи їх правоохоронних органів, напрямки і тенденції реформування, а також перспективи уніфікації стандартів нормотворчої діяльності у правоохоронній сфері.

5. Досліджуючи нормотворчу діяльність правоохоронних органів у нашій державі та в європейських країнах, автор обґрунтовано розкриває вказану діяльність, наводить доречні приклади, проте у параграфі 1.3 «Сутність нормотворчої діяльності МВС України у системі державного управління органів виконавчої влади» хотілось прослідкувати порівняльний аспект між нормотворчою діяльністю та нормотворчим процесом, чи вказані поняття є тотожні на думку дисертанта, якщо ні то чим відрізняються і чому?

Вказані зауваження і недоліки є незначними, носять дискусійний характер і на загальну позитивну оцінку дисертації Вороніної Ірини Миколаївни, яка є фундаментальним, новим, ґрунтовним і результативним дослідженням не впливають.

Достовірність висновків дисертації підтверджується опрацьованими науковими джерелами, відповідними положеннями національного законодавства у частині, що стосується теми дослідження, а також матеріалами правозастосовної практики. Основні положення дисертаційного дослідження відображені у авторефераті. Мета й завдання дослідження кореспондуються з висновками дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження знайшли відображення у фахових наукових виданнях, в тезах доповідей та науково-практичних конференціях. Текст дисертації виконано літературною українською мовою.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Оформлення дисертації в цілому, з урахуванням зазначених вище зауважень, відповідає діючим нормативним документам.

Загальний висновок. Викладене дає підстави для висновку, що кандидатська дисертація Вороніної І.М. «Аксіологічні засади нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції» містить раніше не захищені наукові положення й за своїми показниками: актуальністю, обсягом, рівнем теоретичного та практичного опрацювання, значимістю отриманих нових результатів у сукупності має важливе значення для розвитку юридичної науки та

відповідає вимогам, сформульованим у п.п. 9, 11, 12 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор Вороніна Ірина Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.12 – філософія права.

Офіційний опонент:

кандидат юридичних наук, доцент

завідувач кафедри історії, теорії держави і права

та державного будівництва

Білоцерківського національного аграрного університету

Н.І. Бровко

Підпис засвідчую

Н.І. Бровко

Н.І. Бровко